

рало далечны-тѣ свѣтила да имѣтъ вліяніе едно на друго. Даже и да допустнемъ сѣществованіе-то на сила-та, коя-то са нарича **тяготѣніе**, то и тогазъ нѣмаше да трѣба никакъвъ особень законъ за нейны-тѣ дѣйствія върху вещество-то въ отстраненіе на всички други законы. Защо тѣзи сила са смалява, колко-то повече **квадраты-тѣ** на растоянїе-то, на кое-то тя дѣйствова, **са увеличавать**? Има почти безчисленно множество законы, по кой-то притяженїе-то можаше да са проявлява; по между тѣхъ нѣма нито единъ такъвъ, кой-то бы направилъ планеты-тѣ сгодно жилище за мислящы сѣщества, и кой-то бы въ сѣщо-то време осигорилъ трайность-та на система-та. Като допустнемъ сега, че вещество-то не бы могло да бжде вещество ако да нѣмаше извѣстно вліяніе на всяко друго вещество (кое-то обаче азъ не желаю да допустна), очевидно е, че избираниѣ-то на закона за обратны-тѣ квадратны разстоянїя, е направено съ цѣль.

Ако отъ закона на тяготѣніе-то ный възлѣземъ къмъ Великыя Творецъ на природа-та, и погледнемъ върху законы-тѣ на движенїе-то и тяготѣніе-то като на еднакво израженїе на Негова-та воля, то изведнажъ ще разумѣемъ невъзможность-та да са построи вселенная по такъвъ начинъ, щото слънце-то да привлѣча планеты-тѣ, а пжкъ тѣ да не привлѣчатъ една друга; или пжкъ планеты-тѣ да привлѣчатъ свои-тѣ спжтници, а самы да са не привлѣчатъ отъ тѣзи спжтници. А това бы было все едно, що да са каже, че воля-та на едно и това Всемогъщо сѣщество са проявлява, и въ сѣщо-то време не ся проявлява, кое-то е невъзможно. Понеже Богъ е само единъ, то сѣщо тѣй има и единъ само родъ вещество, кое-то са управлява отъ единъ законъ, приложенъ отъ безгранична-та премъдрость за построенїе-то на безчетъ слънца и системы, кои-то пълнятъ безпредѣльны-тѣ области на пространство-то и, поддржаны само отъ дѣеница-та на Божественно-то всемогъщество, движатъ са въ пълно съгласїе, като изпълняватъ свое-то високо назначенїе.

Ный сега пристѣпваме къмъ изслѣдванїе-то на великыя въпросъ: да ли система-та на мірове-тѣ, - отъ коя-то смы заобыколени, и въ съставъ-тѣ на коя-то влѣзва и наша-та земя съ своя-тѣ мѣсяць, е направена тѣй, щото отъ дѣйствїе-го на познаты-тѣ законы на природа-та, ще трае на вѣкы, безъ да пристѣпи извѣстны-тѣ тѣсны граници на измѣненїе-то, кое-то по никои начинъ не нарушава нейна-та трайность?

Познато е, че планеты-тѣ обыкалять по еллиптически орбиты съ малъкъ эксцентриситетъ; че подъ вліяніе-то на първоначална-та подбудителна сила, коя-то ги е мѣтнхъла на орбиты-тѣ имъ, тѣ быхъ са двигали по права линїя съ скорость пропорціонална съ напргнатость-та на тѣзи сила, и вѣчно быхъ продължавали таквози движенїе; по като са грабнхътъ отъ централно-то привлѣчанїе на слънце-то, въ минута-та, въ коя-то тѣ тръгватъ по права линїя, то съвокупно-то дѣйствїе на тѣзи двѣ силы отбыва планета-та отъ права-та ѝ посока и я кара да описва криволинейнъ пжть, кой-то я води около слънце-то.

Най-напргдъ са ражда този въпросъ. Ако централна-та сила, коя-то са гнѣзди въ слънце-то, отклонява планета-та отъ праволинейнъ пжть, по кой-то тя бы са двигала ако да нѣмаше таквъзъ притяженїе, и ако това послѣдне-то кара планета-та да описва криволинейнъ пжть, то до нѣкога